ҚП.Э - 9 - 04.

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепішілік кезеңі

Жауабы:

1. Бұл Бұқар жырау Қалқаманұлының «Әй, Абылай, Абылай» өлеңінен немесе толғауынан алынған үзінді. Ол XVIII ғасырда жоңғар басқыншыларына қарсы Қазақ-жоңғар соғысының бастаушысы әрі ұйымдастырушысы, атақты Абылай ханның ақылшысы. Заманындағы сыншылар оны әулие» деген. Сөйлегенде көмекейі бүкіл деп аузынан тек өлең сөз төгіледі екен. Бұқар жырау шығармаларының тақырыптық аясы, шеңбері жақсылық пен жамандық, ездік пен ерлік, ізгілік пен зұлымдық, әділдік пен әділетсіздік жастық пен кәрілік, татулық пен араздық, достық пен дұшпандық, адалдық пен арамдық, тектілік пен азғындық, тұтастық пен бірлік. Бұқар жырау «Әй Абылай, Абылай» атты толғауында өзі куә болған Сабалақ атпен жүріп Әбілмәмбет төренің түйесін баққан Абылайдың он бір жасынан бергі өмірінен деректер берді.

2. Е) теңеу.

Теңеу - затты құбылысты немесе заттың, нәрсенің, құбылыстың, белгісін, қасиетін, сапасын көрсететін көркемдік құрал.

Теңеу - дай, - дей, - тай, - тей, жұрнақтары арқылы жасалады.

2.2(А) гипербола.

Гипербола күшейту деген мағынаны білдіреді. Гипербола қиял бейнелерін жасауға қатысатын әдістердің бірі.

Гипербола деп нәрсенің жеке сипаттары, белгілері үлкейтіліп көрсетілуін айтады.

3. Қолындағы дорбаны тарс еткізіп босағаға тастай бердің де мен сол екпінімен төр үйге қарай беттедім. Екі компоненттен құралған, салалаcа байланысқан құрмалас сөйлем, Ыңғайлас салалас. «Де» жалғаулық шылауы арқылы байланысқан.

4. Күзде: күз - түбір (зат есім), де - жатыс септігінің жалғауы;

Аралығындағы: ара - түбір, -лық - сөз тударушы жұрнақ, ы - тәуелдік жалғауының 3-жағы, - нда - жатыс септігінің жалғауы, - ғы - сын есім тударушы жұрнақ.

Бардық: бар - түбір, - ды - жедел өткен шақ, - қ - жіктік жалғауының 1 жағы.

Дірілдей: дір - түбір (еліктеуіш), іл - зат есім тударушы жұрнақ, - й көсемшенің жұрнағы;

Отыратын: отыр түбір, - атын - есімшенің жұрнағы;

Денсаулығының: денсаулық - түбір, - ы - тәуелдік жалғауының 3 жағы, - ның - ілік септігінің жалғауы;

Қаладан: қала - түбір (зат есім), - дан - шығыс септігінің жалғауы

3.2.

Мен беттедім-қиыса байланысқан етістікті сөз тір-
-сі; Сол екпінімен беттедім пысықтауыштық қатынас
құралған, жанаса байланысқан етістікті сөз тіркесі;
Қолындағы доп-анықтауыштық қатынасқа құралған
қабыса байланысқан, есімді сөз тіркесі.
Үйге қарай беттедім-пысықтауыштық қатынасқа
құралған, жанаса байланысқан; етістікті сөз тіркесі;
Босағаға тастай бердім пысықтауыштық қатынасқа
(арналған) құралған қабыса байланысқан етістікті
сөз тіркесі;
Тарс еткізіп тастай бердім пысықтауыштық қатынас
-қа құралған, жанаса байланысқан етісті сөз тіркесі;
Допты ~~тай~~ стай бердім-толықтауыштық қатынасқа
құралған меңгеріле байланысқан, етістікті сөз
тіркесі;

4. Отырғанбыз: отыр-түбір, -ған- есімшенің жаға есімшенің
жұрнағы -быз жіктік жалғауының көпше түрінің 1 жағы
Іріптерін: ірін-түбір (зат есім), -тер-көптік жалғау
і-тәуелдік жалғауының 3-жағы; -н табыс септігінің
жалғауы.
Жазар: жаз-түбір (етістік); -ар- есімшенің жұрнағы.

5. Бірінші жақтан.
Көркем-әдеби стиль.
Мәтіндегі негізгі ой: Күзде сабақ басталғанын Иманжанов
деген қарт кісінің оқытқанын айтады. Бірінші күннен-ақ
зеректігімен көзге түскен Ахн мұғалімнің тақтаға жазған
Іріптерін қағазға түсіріп, тез жаттап жүр екен.